

pokládá za „jazykový most přes mezeru v bytí“, směrem k paradoxům, jejichž význam vzrostl v postmoderně. V historickém exkurzu pak Mathauser charakterizuje vývoj estetiky od 50. let, kdy byla ústředním problémem linie časová, nahrazená na přelomu let 60. tvary časoprostorovými, zájmem o sémiotiku a fenomenologickou ontologii. U vlastních výzkumů anticipačních problémů upozorňuje, že nejde jen o prognostiku, ale i o zpětné osvětlování minulosti budoucností. Charakterizuje rovněž vývoj intertextové metodologie v čele s kostnickou profesorkou Renate Lachmannovou i posun intertextovosti v postmoderně. Mathauserovi jde především o hlubší ponor do nitra textu, protože trópy nejsou jen záležitostí lexikální, ale i „události ontologickou, zásahem do konvenčního obrazu světa neprostupné hmoty“. Z tohoto hlediska pak badatel přistupuje k výkladu Bachtinovy teze o autorově dialogu s postavou jeho románu i o Bachtinově pojmu dvojhlasého slova, formulovaného v knize o Dostojevském. Závěrem se Mathauser opět vrací k postmodernistické proměně trópu v paradox ontologického dosahu.

Při četbě Mathauserových textů se tak vždy znovu přesvědčujeme o inspirační síle jeho myšlení. Domnívám se, že v tom spočívá největší význam jeho bohužel dnes již neodvratně uzavřeného díla.

Danuše Kšicová

Poselství Pavla Kleina

Když padne starý strom a pod jeho kořeny již rostou mladé výhonky, je to smutné, protože to každému připomene konečnost jeho existence, ale patří to ke koloběhu života. Když však náhlý zásah rozetne mladý jasan, jehož koruna se začala nádherně klenout a slibovala mnohá desetiletí plodnosti, jak se to od stromu života očekává, je to šokující a těžce přijatelné. Právě tak na všechny zapůsobila zpráva o tragické smrti Mgr. Pavla Kleina, Ph.D. (11. 4. 1975 - 27.7. 2007). Bylo to uprostřed vrcholícího léta a neměl ani Kristovy roky. Byl mladý, krásný, talentovaný a nesmírně pracovitý. Snad právě tato vlastnost spolu s velkou autokritičností mu podlomily zdraví.

Znala jsem ho od studentských let a byla jsem šťastná, že jej zaujal můj obor i období, kterým jsem se právě zabývala. Tématika ruského symbolismu se mu stala natolik blízká, že z ní vytěžil náplň nejen pro svůj kvalifikační růst od oborové a diplomové práce až po dvě práce doktorské, které úspěšně obhájil na Filozofické fakultě MU i na Dramatické fakultě JAMU, ale i pro celou sérii knih. Vydával je v rychlém tempu od začátku nového tisíciletí, takže i tím vročením navazoval po sto letech na stejně mladé ruské básníky, plující za zlatým rounem pod plachtami filozofie Vladimíra Solovjova. Sršel nápady a dovedl svým entuziasmem strhnout celé svoje okolí. Byl to jeho nápad vytvořit edici *Dramatika ruského symbolismu* (I-III, MU 2001-2004). Pro první díl sehnal sponzora na uhrazení přepisu textů, které shromáždil (byly totiž psány předrevolučním pravopisem). Já sama jsem napsala do všech svazků vstupní studie. Vedle originálu jsme od druhého dílu zařazovali do vydání i moje překlady, protože praxe ukázala, že je to tak čtenářsky i divadelně mnohem vděčnější. Jak aktuálně může v dnešní době vyznívat takové historické drama, jako je *Smrt Pavla I.* Dmitrije Sergejeviče Merežkovského, ukazuje jeho současná inscenace Městským divadlem v Brně, o jejíž uvedení se zasloužila dvojice pražských divadel-

níků – talentovaná režisérka Hana Burešova a citlivý dramaturg Štěpán Otčenášek. Do třetího svazku Pavel Klein napsal kromě podrobných poznámek i zasvěcené komentáře k vybraným Blokovým básnickým hrám a k Brjusovovu psychodramatu.

Ve spolupráci se mnou P. Klein vydal i svou knihu *Symbolismus na scéně MCHAT. Režijní koncepce K. S. Stanislavského* (MU 2003), provázenou cennými tabulkami inscenací a bohatým obrazovým materiálem, charakteristickým i pro druhý a třetí díl *Dramatiky ruského symbolismu*.

Prostor pro svůj další ediční záměr si P. Klein našel na Pedagogické fakultě MU, kde začal ve spolupráci s PhDr. Simonou Koryčánkovou, Pd.D. vydávat *Manifesty ruského symbolismu* (I-V, MU 2002-2006). Vybrané texty v originále jsou vždy uvozeny jeho zasvěcenými studii. Postupně tak zpracoval poezii, umění, divadlo, kritiku a povídku. Práce nad šestým dílem, kam chtěl zařadit román, zůstala nedokončena, stejně tak jako záměr vydat další svazek *Dramatiky ruského symbolismu*, věnovaný významné představitelce starších ruských symbolistů Zinaidě Gippiusové. Ke všem citovaným knihám vytvořil Pavel Klein i návrhy obálek, protože byl i výtvarně nadaný. Jsem mu vděčna i za obálky k mým dvěma knihám K. D. Balmont, *Duše Českých zemí ve slovech a činech* (MU 2001) a *Rodinná kronika volyňských Čechů* (MU 2006).

Nepřekvapuje proto, že kromě divadelní tematiky, související s působením v Kabinetu divadelních studií při Katedře estetiky, se Pavel Klein věnoval i scénografii, kterou přednášel na Divadelní fakultě JAMU, kde počítali s jeho habilitací. V r. 2006 tam úspěšně obhájil práci o ruské secesní scénografii. Záměr pokračovat v této tematice směrem k avantgardě však již P. Klein nestačil realizovat. Jakýmsi startem byla ostatně jeho další publikace, inspirovaná pracemi mladých absolventů JAMU, *Podoby současné scénografie* (JAMU 2003), kterou napsal s kolegyní Margitou Havlíčkovou.

S obdivem jsem sledovala ten gejzír nápadů a jejich systematickou realizaci. Aby toho nebylo málo, zorganizoval Pavel Klein spolu s Mgr. Světlanou Medulánovou pod záštitou Ústavu pro studium divadla FF MU a občanského sdružení Ars Comparationis cyklus deseti kulturologických přednášek pod souborným názvem *Úvahy o vnímání*. K účasti vyzval jak přednášející FF MU, tak doktorandy, takže nabídl zajímavé spektrum pohledů na divadelnictví i kulturu v širokém smyslu slova. Akce probíhala od podzimu 2006 do jara 2007 v malém sále kina Art a setkala se se zájem a porozuměním laické veřejnosti. Výstupem bude sborník, nad jehož redakcí rovněž pracoval. Měla to být sonda, jak by veřejnost reagovala na školu takovéhoho kulturního zaměření. I tento záměr zůstal nerealizován.

Takovéto množství práce při plném pedagogickém úvazku na dvou vysokých školách, kde přednášel s plným využitím počítačové techniky a s přípravou e-learningových kurzů, by zlomilo i silnější povahy než byl citlivý a chlapecky zranitelný Pavel. Za těch několik let vytvořil více než mnozí za celý život. A nejen to, byl to vzácný člověk, vnímavý pro celé svoje okolí, ochotný kdykoli pomoci. Zůstalo po něm prázdné místo a bolest. Zanechal nám poselství nezištné lásky a nakažlivého tvůrčího zápalu. Díky za vše.

Danuše Kšicová